

ממצאי ייצוג נשים בעמדות מפתח ברשויות המקומיות – מרץ 2024

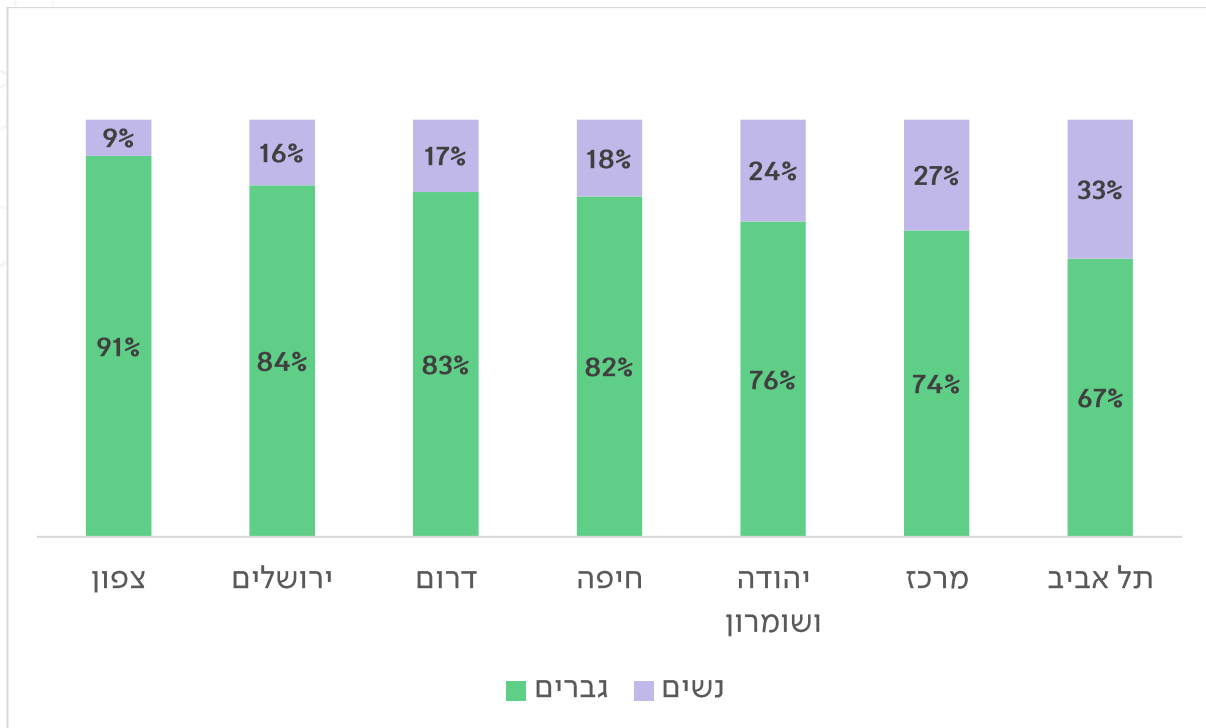
יום האישה שנת 2024 התקיים ימים אחדים לאחר סיכום תוצאות הבחירות לרשויות המקומיות ובחירת נבחר ונבחרות ציבור לעמוד בראש ולהוביל את הרשויות המקומיות בישראל.

תוצאות הבחירות הראו כי רק 15 נשים נבחרו לתפקידי ראש רשות (עוד 8 נשים יתמודדו בעתיד ברשויות בהן הבחירות נדחו בשל המלחמה ופינוי התושבים). התוצאות מצביעות על מספר נמוך של נשים שנבחרו או עם פוטנציאל עתידי להיבחר מתוך כלל הרשויות המקומיות בישראל.

גם ייצוג הנשים במועצות הרשויות המקומיות עדיין נמוך על אף העלייה שנרשמה בבחירות האחרונות בהתאם לתוצאות הביניים שפורסמו על ידי משרד הפנים. מהנתונים שפורסמו על ידי משרד הפנים עולה כי במועצות החדשות שנבחרו יכהנו 494 נשים המוות 18% בלבד מסך 2,655 חברי וחברות מועצה בעיריות ובמועצות המקומיות (הנתון הנ"ל לא כולל נתוני הייצוג במועצות אזוריות שטרם פורסמו על ידי משרד הפנים).

ניתוח גיאוגרפי של ייצוג הנשים במועצות מעלה פערים בין המחוזות כאשר מחוז תל אביב ניצב במקום הראשון עם 33.3% ייצוג נשים לעומת מחוז הצפון עם 8.6% נשים.

שיעור ייצוג נשים במועצות לפי מחוזות (עיריות ומועצות מקומיות - בחירות מקומיות 2024)

מינויי סגניות, מנכ"ליות ומנהלות בכירות – ההזדמנות לשינוי

אחת הדרכים להתמודד עם העדר הייצוג החמור של הנשים בקרב ראש הרשויות המקומיות ולוודא כי צרכיהן של נשים מובא בסדר היום הרשותי, היא באמצעות המינויים שיעשו ראשי הרשויות שנבחרו. במסגרת כלל החלטות שעתידים לקבל ראשי הרשויות עומדת גם שאלת הייצוג המגדרי בהנהלה הבכירה של הרשות ובתוכה, סגנים וסגניות, מנכ"לי הרשות ותפקידים בכירים נוספים אשר מעמדם והשפעתם על התווית מדיניות הרשות, משמעותית.

סוגיה זו מונחת לפתחם של ראשי הרשויות הנבחרים, אך חשוב וראוי כי הציבור שבחר בהם זה עתה יהדהד דרישה זו בתוך הרשויות ולא יוותר על הייצוג של 50% מהאוכלוסייה.

הצורך בייצוג מגדרי שוויוני במוקדי קבלת החלטות אינו מתבסס רק על העובדה ש-50% מאוכלוסיית ישראל הן נשים ומתוך כך זכותן לייצוג שווה. חשיבות הייצוג היא גם בשל מציאות חיים שונה של גברים ונשים שמובילה לכך שהעדר נשים במוקדי קבלת החלטות מחסירה נקודת מבט ומוציאה מהדיונים סוגיות הנוגעות לחייהן של נשים. מחקרים שונים מוכיחים כי מינויון של נשים לתפקידים בכירים בשירות הציבורי מכניס לסדר היום סוגיות ופתרונות אשר רלוונטיים לנשים ואוכלוסיות נוספות אשר חסרות בייצוג.

למרות כל המאמצים לקדם ייצוג שוויוני בישראל, בחוק ובאמצעות בתי המשפט, נשים עדיין סובלות מתת-ייצוג חמור במוקדי קבלת החלטות הפוליטיות בישראל, במשרות הציבוריות הבכורות ביותר, ברשויות מקומיות ובכל שדרות ההשפעה והייצוג. כעת עם בחירת ראשי הרשויות לכהונה של חמש שנים נוספות יש אפשרות להשפיע על הייצוג המגדרי בתפקידים השונים: סגניות בשכר, מנכ"ליות ושדרת הנהלה בכירה ברשות.

להלן תמונת המצב של הייצוג בעמדות מפתח ברשויות המקומיות כיום כפי שעולה מבדיקה שערך מכון שיטה למדיניות מקומית –

סגנים וסגניות לראשי הרשויות שמונו בין השנים 2018-2023

מבדיקה שערכנו בכלל הרשויות המקומיות מעל 25,000 תושבים, נמצא מידע ב- 84 רשויות ממנו עולה כי אחוז הסגנים הגברים, שמונו בקדנציה הקודמת, מסך כלל הסגנים והסגניות עומד על כ-85% לעומת 15% נשים.

- הרשויות בהן נרשם אחוז הנשים הגבוה ביותר מבין סך מכסת הסגנים באותן רשויות הן: הוד השרון (100%), הרצליה (100%), גבעתיים (67%), שדרות (67%).
- הרשויות בהן כלל לא מונו סגניות נשים – אשדוד, ביתר עילית, בני ברק, בת ים, חדרה, יבנה, כפר סבא, לוד, מודיעין עילית, מודיעין-מכבים-רעות, נהרייה, נצרת, עפולה, ראש העין, רהט, רחובות, רמלה, רמת גן.
- עם השלמת תהליכי הקמת הקואליציוניות ומינויי הסגנים והסגניות יערוך מכון שיטה תמונת מצב עדכנית לבחינת הנושא.

הנהלה בכירה

1. החלוקה המגדרית בתפקיד מנכ"ל הרשות מבין כל הרשויות בישראל שנבדקו (נמצא מידע עבור 241 רשויות): 77% גברים לעומת 23% נשים.
2. בחישוב כלל תפקידי הנהלה בכירה ברשויות (נבדקו רק 39 הרשויות עם מעל 50,000 תושבים): יעוץ משפטי, מנהל חינוך, מהנדסת עיר, מנהל שירותים חברתיים, ומנכ"ל נמצאו הפערים: 54% גברים לעומת 46% נשים.
החלוקה הפנימית בייצוג בין סוגי התפקידים השונים תואמת סטריאוטיפים ביחס לתפקידים מגדריים:
 - יעוץ משפטי - 43% נשים לעומת 57% גברים
 - מהנדסת עיר - 36% נשים לעומת 64% גברים
 - מנהל חינוך - 60% נשים לעומת 40% גברים
 - מנהל שירותים חברתיים - 76% נשים לעומת 24% גברים.
3. רשויות שהן שיאניות ייצוג נשים בהנהלה הבכירה: בת ים (100%), רחובות (80%), מטה יהודה (80%), קרית גת (80%)

נערך בידי יעל סיני סמנכ"לית מדיניות ושגיא בן אבי עוזר מחקר במכון שיטה

שיטה הוא מכון מדיניות ומחקר הפועל לחיזוק ערכי הדמוקרטיה המקומית בישראל, מתוך אמונה בתפקידו המרכזי של השלטון המקומי בבניית חוסנה של החברה הישראלית כחברה, שוויונית, מתקדמת ומגוונת.

המכון פועל לחיזוק הדמוקרטיה המקומית ויצירת מעטפת מקצועית לרשויות מקומיות ונבחר ציבור בשלטון המקומי בכלים של מדיניות מעשית, ליווי, פיתוח ומחקר.